

MOLNÁR JÓZSEF

**A Palesztin Rendőrség támogatásával foglalkozó Európai
Unió Koordinációs Iroda, Palesztina
(EU Coordinating Office for Palestinian Police Support –
EUPOL COPPS, Palestine) 2006–, 2024**

Az EUPOL COPPS misszió 2006-os létrehozása óta szenteli magát annak a célnak, hogy kifejezze az Európai Unió elkötelezettségét a palesztin nép demokratikus társadalmi berendezkedését biztosító intézményrendszer működését és végeredményben a nemzetközi közösség nagyobb része által támogatott önálló államépítésre való felkészülésnek a támogatását illetően.

A misszió mandátuma a Palesztin Hatóságnak az Izrael által elismert területére terjed ki. A misszió műveleti területe ennek megfelelően kizárólag Cisz-Jordánia, székhelye a Palesztin Hatóság közigazgatási központja, Ramallah. A misszió éves költségvetése 13,246 M euro. A misszióknak jelenleg 71 fő nemzetközi tanácsadója és 35 helyi alkalmazottja van. A pályázat útján elnyerhető tanácsadói helyekre a 27 tagállam, valamint olyan országok tisztviselői jelentkezhetnek, amelyekkel az EU ilyen irányú megállapodást írt alá. Jelenleg az EU-n kívülről csak Kanada képviselteti magát. Magyarországot egyedül képviselem rendőri tanácsadóként.

A misszióknak nincsen végrehajtói jogköre, tanácsadással és támogatással segíti azoknak az uniós politikai törekvéseknek a megvalósulását, amelyek a tárgyalásos úton elérendő átfogó békemegállapodással és a két állami rendezéssel érhetik el az izraeli–palesztin konfliktusnak a nemzetközileg támogatott lezárását. Az EUPOL COPPS tevékenységét palesztin vezetés (ownership) alatt gyakorolja, így biztosítva a kivitelezett projektek fenntarthatóságát.

Az EU a palesztin területen működtet egy másik, a közös biztonság- és védelempolitikához kapcsolódó (Common Security and Defence Policy-

CSDP) missziót is, az Európai Unió határellenőrzést segítő misszióját a rafahi határátkelőhelyen (European Union Border Assistance Mission at the Rafah Crossing Point – EUBAM Rafah).

Fauda – azaz káosz, zűrzavar. Az ismert sorozat címe és annak jelentése tökéletesen leírja a Közel-Kelet és azon belül Izrael és Palesztina állapotát, különösen a 2023. október 7-i Hamas-támadás óta. Az EUPOL COPPS misszió működésének, napi nehézségeinek megértéséhez szükség van a térség és az elmúlt kicsivel több mint egy év eseményeinek megismeréséhez.

Palesztina, Izrael és legfőképp Jeruzsálem három fő világvallás eszmei központja. Ennek megfelelően nem csak a zsidó és a muszlim hívők képviseltetik magukat, hanem a keresztény egyház különböző ágai is. Izrael lakosságának kb. 75%-a zsidó (melyet tovább árnyal, hogy közel-keleti vagy Európából bevándoroltakról beszélünk), kb. 20%-a arab, kb. 5% egyéb nemzetiségű. Az 5%-ban találunk etióp bevándorlókat, örményeket és kurdokat is. Gáza teljes mértékben arab lakosságú, és az egyiptomi tradíciókhoz húz, míg Ciszjordánia 80% arab, 20% zsidó lakosságú, és inkább a jordániai hagyományokból merít. A fentiekből látható, hogy az itt élő társadalom rendkívül összetett.

Izrael állam az arabokat négy kategóriába sorolja. A Gázai övezetben lakó palesztinok nem rendelkeznek úti okmánnyal, csak különleges engedéllyel hagyhatják el az övezetet. A '48-as arabok Izrael területén élnek, izraeli útlevéllel rendelkeznek. A Kelet-Jeruzsálemben élő palesztinok izraeli állandó tartózkodási kártyával bírnak, valamint izraeli vagy jordániai útlevéllel rendelkeznek. A Ciszjordániában élő palesztinok palesztin igazolvánnyal rendelkeznek, emellett jordániai útlevéllel utazhatnak. A jordániai útlevél nem jelöl az ő esetükben állampolgárságot. Amennyiben biztonsági incidens miatt az izraeli hatóságok lezárják az egyes területeket, a palesztin polgárok csak a lakcímük szerinti területen tartózkodhatnak. A menekülttáborok lakói a palesztin igazolvány mellett az UNRWA által kiállított menekültkártyával igazolják magukat.

Izrael függetlenségének 1948-as kikiáltása óta vív háborúkat arab szomszédjai ellen. Ezen háborúk során jelentősen megnövelte területét, azonban

az elfoglalt területek csak megszállás alatt állnak, anektálásra nem került sor. Izrael fenntartja a katonai ellenőrzést a többségében palesztinok lakta Gázai övezet és Ciszjordánia felett. Ciszjordániában településeket épít a nemzetközi joggal ellentétben. 1993-ban az Oslói Megállapodás látszólag a megbékélés irányába terelte a feleket, de a dokumentum több területen olyan feltételeket támaszt, amelyek további vitákra adnak okot. Ciszjordánia 11 közigazgatási területre oszlik. Az Oslói Megállapodás Ciszjordániát A, B és C kategóriába osztja közigazgatásilag. Az A zónába a Palesztin Hatóság által felügyelt terület tartozik. A B zóna felett a Palesztin Hatóság gyakorol közigazgatási felügyeletet, de a biztonsági területen közös a felügyeleti jog Izraellel. A C zóna felett Izrael látja el mind a közigazgatási, mind a biztonsági feladatokat. A zónák között az átjárást az izraeli hadsereg által felállított állandó és ideiglenes ellenőrzési pontok nehezítik, amelyek a palesztin rendfenntartó erőknek sem engednek átjárást. Egyik zóna sem alkot homogén, a többitől elkülönülő területet.

Mind az izraeli, mind a palesztin társadalmat súlyos belső feszültségek is gyötrik.

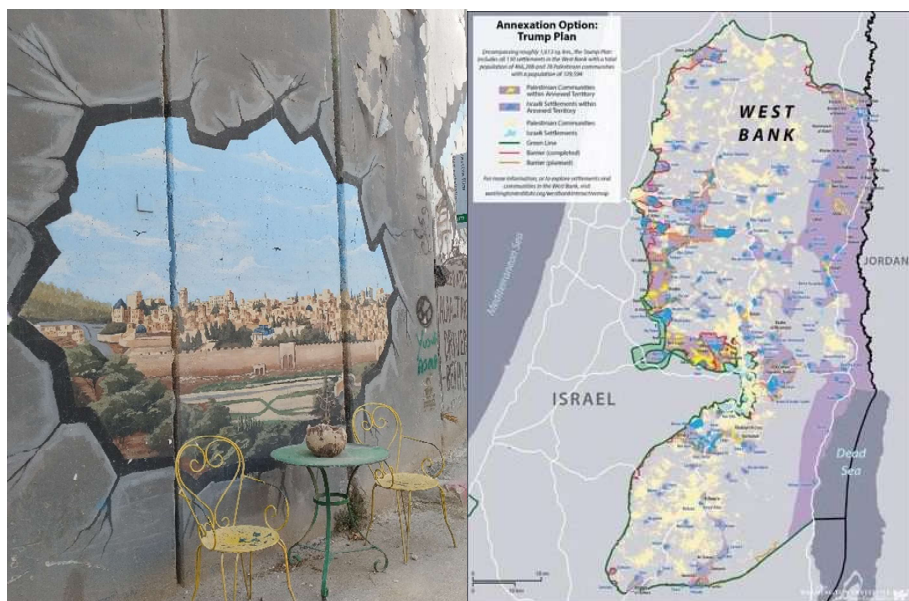
2022. december 29-én ismét megválasztották Benjamin Netanjáhu-t izraeli miniszterelnöknek. Kabinetje erősen jobboldali elemekre épít. Megválasztásának pillanatában is több bűncselekmény – korrupció, csalás – elkövetésének gyanúja miatt folyt nyomozás ellene. Legutóbbi meghallgatása 2024. december 10-én volt, több halasztás után. A bírói függetlenség elleni fellépése miatt folyamatosak voltak a kormánya elleni tüntetések. A 2023 októberi események eskalációja miatt bevezették az ortodox zsidóság hadkötelezettségét. Az eddig csak a vallásos tevékenységgel foglalkozó közösségek azonnal tüntetésbe kezdtek.

A Hamasz támadása során elhurcolt túsok szabadon bocsátása érdekében a civil társadalom napi szinten tüntet a kormányzat ellen. A háborús költségek emelkedése, a turizmusból származó bevételek elmaradása miatt a lakosság bevételei elértéktelenednek, a vállalkozások tönkre mennek. Ez a folyamat további elégedetlenséget és az utóbbi évek legmagasabb kívándorlási számát eredményezte.

A Palesztin Hatóságot a 89 éves Mahmud Abbas vezeti 2004 óta. A cisz-jordániai területen ez idő óta nem tartanak választást – részben az attól való félelemben, hogy azt a Hamasz nyerné meg –, így rendeleti úton kormányoznak. A rendeleti kormányzás akadálya a palesztin intézmény- és jogrendszer megreformálásának, mivel új törvények elfogadásához itt is parlamenti jóváhagyás lenne szükséges.

Az „állam” bevételeit Izrael szedi be és osztja vissza a Palesztin Hatóság részére. Ez a visszaosztás különösen október 7. után erősen akadozik, a Palesztin Hatóságot a csődtől a külföldről érkező segélyek mentették meg több alkalommal. A fentiek miatt a közigazgatásban dolgozók – köztük a rendőrök – hosszabb ideje a fizetésük felét kapják meg, ha megkapják egyáltalán. Mivel az izraeli hatóságok a támadások után visszavonták a legtöbb munkaengedélyt, a palesztinok bevételei is megszűntek, a vagyon elleni bűnözés megnövekedett. 2024 tavaszától sok esetben az izraeli munkaadók csempészték át a belső határon a munkásaikat, hogy a termelést fenn tudják tartani.

A lakosság bizalma a Palesztin Hatóság irányába alacsony. Alapvetően korruptnak tartják a rendszert. A kormányzatba vetett bizalom hiánya meghatározza a rendőrségbe vetett bizalmat is. A bizalmatlanságot csak erősíti a tehetetlenség az izraeli védelmi erők rendszeres és önkényes behatolása és intézkedései ellenében is. A Palesztin Hatóság, hegemoniáját biztosítandó, 2024 decemberében elindított egy folyamatot, amiben a menekülttáborok feletti kontrollt igyekszik biztosítani. Ez a tevékenysége fegyveres összecsapásokhoz vezetett a milicisták és a hivatalos palesztin rendfenntartó erők között, több halálos áldozatot követelve.

7-8. számú kép
Betlehem, a fal 2024 és a terület térképe

Izrael ellen 2023. október 7-én meglepetésszerű támadást intézett a Hamasz, mely rajtaütések során számtalan áldozat után, több mint 1000 túszt vittek magukkal, akik egy része ma is fogságban van.

Izrael azonnal háborút indított a Hamasz felszámolására a Gázai övezetben. A konfliktushoz idővel csatlakozott az Irán által támogatott jemeni Huti milícia és a Libanonban állomásozó Hezbollah, az „Ellenállás Tengelye”. Míg Jemen területére csak légi csapásokat mértek, addig a Hezbollah felszámolására szárazföldi csapatokat is bevetett Izrael. A harcok során bevontak Libanon területére is.

A háború során az „Ellenállás Tengelye” napi szinten hajtott végre rakétacsapásokat Izrael területére. Ebbe a hadviselésbe Irán is közvetlenül, több alkalommal becsatlakozott egy regionális háború rémét lebegtetve.

2024 decemberére Izrael elérte, hogy az iráni hadi képességek jelentősen meggyengültek, és a hónap elején a Hezbollahnal is képlékeny tűzszünetet kötött. Ezzel egy időben, a szomszédos Szíriában az iszlamista felkelők meglepetésszerű villámhadjáratban elűzték Bashar al-Assad diktátort. Válaszul az izraeli haderő (Israel Defence Forces – IDF) bevonult a Golán fennsík demilitarizált övezetébe, és lebombázta a szír hadsereg legtöbb bázisát, megsemmisítve a hadianyagot, nehogy az a felkelők kezére kerüljön. A szíriai állam sorsa e sorok megírásának idején képlékeny, és nem tudni, hogy fogja befolyásolni a Közel-Kelet jövőjét.

A nyílt háború árnyékában az antiterrorista akció jelszavával Izrael rendszeresen behatol Ciszjordánia területére, ahol rendszeresen sérüléssel és halállal járó akciókat hajt végre, valamint csendben támogatja a telepek erőszakos akcióit is.

Ebben a környezetben igyekszik az EUPOL COPPS misszió elősegíteni a palesztin jogi környezet és a Palesztin Hatóság égisze alatt működő szervezetek reformját és működésük „nyugati” sztenderdeknek megfelelő kialakítását, fejlesztését és működtetését.

A misszió létrehozásának a közvetlen előzménye az EU-nak a közkeleti békefolyamathoz rendelt Különleges Képviselői Hivatala (EU Special Representative for the Middle East Peace Process – EUSR MEPP) keretében 2004-ben létrehozott, kifejezetten a palesztin rendőrséget támogatni hivatott iroda (EU Coordination Office for the Palestinian Police Support) létrehozása volt.

A misszió mai formájában 2006. január 1-jén született meg. Eredetileg az EU a Palesztin Hatóság rendőri szerveinek támogatását, fejlesztését tűzte ki célul (European Union Police Mission for the Palestinian Territory). A misszió 2008-ban kapott új funkciót, ekkor kiegészítették a Jogállamisági Szekcióval (Rule of Law Section), a szervezet új neve pedig ettől kezdve: EU Palesztin Rendőrséget Támogató Koordinációs Hivatala (EU Coordinating Office for Palestinian Police Support), illetve a Palesztin Rendőrséget és a Jogállamiságot Támogató Európai Misszió (European Mission for the Support of Palestinian Police and Rule of Law).

A Misszió célkitűzései szerint biztonsági-rendészeti és igazságszolgáltatási területen támogatja a Palesztin Hatóságot, hogy az az európai uniós és nemzetközi standardoknak megfelelően tudja kialakítani jogi kereteit, illetve a jogszabályokat alkalmazó és végrehajtó szervezeteinek felépítését és működését, felkészülve az önálló állami szerepre.

Mandátuma alapján az EUPOL COPPS feladata a Palesztin Hatóság megfelelő intézményeinek segítése a közrend és biztonság, valamint az igazságügyi reform területén, mindezt palesztin vezetés mellett, a fenntarthatóság érdekében. Az EUPOL COPPS tevékenysége során együttműködik más, a palesztin területeken működő nemzetközi szereplőkkel, tevékenységük összehangolása és az átfedések elkerülése érdekében.

A Misszió kiemelten támogatja a polgári rendőrség szervezetét – azon belül is nagyobb hangsúlyt kap a bűnügyi terület –, a bűnelkövetők fogva tartásáért felelős szerveket, igazságügyi területen a bírók, ügyészek működését, egészen a minisztériumi szintektől a végrehajtó állományig. A Misszió tevékenysége során részt vesz a nemzetközi standardoknak megfelelő rendészeti jogszabályi háttér kialakításában, figyelemmel az emberi jogokra, a nemek közötti egyenlőség és a nők jogainak érvényesítésére. A palesztin bűnügyi és igazságszolgáltatási szektor tekintetében törekszik a hatékonyabb, ellenőrizhető és áttekinthető működés fejlesztésére, a szereplők közötti hatékonyabb együttműködésre és ezáltal a helyszíni helyzet javítására és operatív eredmények elérésére.

Az együttműködés a palesztin hatóságokkal 2023 októbere után hónapokra megbénult. Az oldódás 2024 tavaszán kezdődött meg. A kapcsolatok újjraépítése, különösen a rendőri vezetők közötti magas rotáció miatt, időt és rengeteg energiát igényel. Ennek ellenére a Misszió nyitott új területek „meghódítására”, és nyitott olyan területek felé, mint például Nablus vagy a menekülttáborok, amelyek eddig a biztonsági helyzet miatt nem voltak megközelíthetőek.

Kiemelt területe a Misszió biztosította együttműködésnek a nemek közötti egyenlőség témaköre, de a kulturális különbség továbbra is akadályát képezi az európai standardok teljes körű átvételének. Ennek ellenére a

Misszió törekszik a palesztin nők minél nagyobb arányú bevonásába a napi tevékenység végzése során, és találkozókat szervez a témakörben. A misszió felvilágosító kampányt folytatott a családon belüli erőszak visszaszorítására, illetve közreműködött a 106-os segélyhívó kialakításában, ami kifejezetten a családi erőszak elszenvedőinek a bejelentővonala.

A Misszió fejleszti a Polgári Rendőrség szervezeti, szakmai és technikai felszereltségi szintjét, erősíti a rendőrség és a lakosság bizalmi kapcsolatát. Mindezt olyan események, tréningek szervezésével, amelyek lehetővé teszik a Misszió által biztosított eszközök szakszerű, eredményes és jogi kereteknek megfelelő használatát, valamint igyekszik új perspektívákat is bemutatni a felhasználóknak. Lehetőség szerint a palesztin kollégák számára külföldi képzési lehetőséget is igyekszik biztosítani. A Misszió törekszik arra, hogy szakértői a lehető legtöbb képzéssel járuljanak hozzá a palesztin rendfenntartó erők fejlesztéséhez.

9-10. számú kép

Konferencia a bűnügyi alaptanfolyamról, (Ramallah) és Molnár József a Jerikói Rendőr Akadémián

A Misszió munkatársai tanácsadással segítik a büntetőjogi kódex és a büntetés-végrehajtási törvény reformját, de közreműködnek egyéb szakmai útmutatók kialakításában is.

A büntetés-végrehajtási szakértők áldozatos munkájának köszönhetően 8 évi várakozás után 2024. szeptember 22-én megnyitotta kapuit a jenini börtön. A szakértők továbbra is arra törekednek, hogy a fogvatartottak helyzete javuljon, mind az előzetes letartóztatás során alkalmazott fogdákbán, mind a börtönökben.

Nem elhanyagolható terhet ró a Misszióra is a gázai konfliktus. Bár a háborús helyzet lezárására még várni kell, mind a helyi, mind a nemzetközi szereplők folyamatosan keresik a majdani szerepüket és lehetőségeiket a Gázai Övezet helyreállításában. Annak ellenére, hogy konkrét formában még nem körvonalazódott ki a Misszió esetleges szerepvállalása, a téma folyamatos tárgyalások és egyeztetések alapja.